

Дух і воля у світогляді українського націоналізму

Дух і волю до творчості й боротьби представлено головними складовими світогляду українського націоналізму. Наголошено на необхідності мобілізації творчого духу і діючої волі нації в сучасних умовах.

Ключові слова: *дух, воля, націоналізм, світогляд, творчість, вибір, відповідальність.*

(матеріали міжнародної науково–практичної конференції «Спадщина Дмитра Донцова: актуальність філософсько–політичних та літературних візій»)

Націоналізм сьогодні постає як життєва необхідність не лише для української, а і для європейської спільноти. Неконтрольована імміграція, занепад національних цінностей і втрата незалежності європейськими державами викликають до життя націоналістичний рух по всій Європі. «Глобальна культура, – пише Ентоні Сміт, – схоже, не спромоглася забезпечити людей колективною вірою, почуттям власної гідності й надією, які може надати лише «сурогат релігії» з його перспективою територіальної культурної спільноти крізь покоління. Понад і поза будь–якими політичними чи економічними вигодами, які може дати етнічний націоналізм, саме ця обіцянка колективного, але зменого безсмертя, що зухвало протистоїть смерті й забуттю, допомогла утримати так багато націй і національних держав в епоху безпрецедентних соціальних змін і оновитися багатьом етнічним меншинам, які здавалися приреченими зникнути в епоху технологічного одноманіття і корпоративної ефективності» [10, с.221].

З виникненням націй формується і націоналізм як певна етнічно–політична реальність, стан свідомості частини етносу і соціально–психологічних орієнтацій людей, а також сполучені з ними ідеологія, теорія і соціальна практика. Звернення до концепту «націоналізм» дає підстави для висновку, що в загальному сенсі націоналізм – це явище соціальне, загальнокультурне, важливий вектор цивілізаційного розвитку людства. Теоретично націоналізм є одним з напрямків розвитку світової культури, одним із шляхів людської цивілізації. А оскільки майбутнє завжди турбувало людство, націоналізм, як суспільно–політична дійсність та певна модель подальшого розвитку соціуму, має важливе значення, а тому і значне коло прихильників. «Національний фронт» у Франції, Шотландська Націоналістична Партія, «Атака» у Болгарії, «Справжні фіни», «Шинн Фейн» (з ірландської – «Ми самі!» (Ірландія)), «Фламандський блок» – бельгійська націоналістична партія, «Спілка за майбутнє Австрії» – ці сучасні європейські націоналістичні партії набирають політичної ваги, про що свідчать результати виборів. Приміром, за підсумками дострокових виборів 28 вересня 2008 року Партія Свободи (Австрія) отримала в новому парламенті 14 додаткових мандатів. Її лідер Хайнц Христиан Штрахе заявляв, що отримані його партією 18% голосів виборців – це історичний результат. Альянс за майбутнє Австрії отримав 11% голосів. За словами його лідера Йорга Хайдера це свідчення того, що країна хоче, аби націоналісти увійшли до уряду. Як світоглядний принцип націоналізм найбільшою мірою притаманний передовим представникам народу, що виборює своє право на розбудову власної держави. Як наголошує Е.Сміт, «нація і націоналізм залишаються єдиною реальною основою для вільного товариства держав у сучасному світі» [10, с.206].

Метою нашої публікації є розгляд феномену українського націоналізму в сучасних умовах, визначення місця і ролі в його світогляді таких понять і явищ як «дух» і «воля». Відповідно до мети, ставимо перед собою завдання. По–перше, зважаючи на творчий доробок класиків націоналізму, окреслити його світоглядне поле. По–друге, проана-

лізувати складові ідеології націоналізму. Третє, визначити перспективи українського націоналізму в прийдешньому.

Кожен народ зберігає і захищає себе завдяки почуттю націоналізму, що робить його сильним, здатним створити і розбудувати свою національну державу як гарант стабільності і міцності народу. Феномен націоналізму має неабиякий вплив на поведінку людини в суспільстві та на розвиток суспільства в цілому. Жодна людина не може бути поза національною. З моменту свого народження вона є часткою спільноти, певного етносу, національного співтовариства, що відрізняється від інших етносів не лише мовою спілкування, а й певними генно-психологічними особливостями. Ми не вибираємо нашу національність, ми не спроможні ані позбутися її, ані прийняти. Батьківщину – землю своїх батьків, – не вибирають, як не вибирають батька й матір. Наголосимо на тому, що ідея батьківщини найцупкіше трималася в українській духовності навіть за найтяжчих для неї періодів. Василь Симоненко в поезії «Лебеді материнства» писав: «Можеш вибирати друзів і дружину, / Вибрати не можна тільки Батьківщину / Можна вибрати друга і по духу брата, / Та не можна рідну матір вибирати. / <...> Можна все на світі вибирати, сину, / Вибрати не можна тільки Батьківщину».

Процеси ідентифікації себе з певною нацією відбуваються не лише в індивідуальній, а й у колективній свідомості після народження певного етносу. Точніше, після усвідомлення себе певною окремою суспільною одиницею – нацією. Формування такої «відмінної» свідомості – процес довготривалий, пов'язаний з історичними традиціями, національним характером етносу, з діяльністю його провідників, роллю та місцем етносу в цивілізаційному розвитку людства. Все це можна охарактеризувати як феномен націоналізму. Саме тому націоналізм як явище, впливає не лише на розвиток світогляду людини, світосприйняття певного етносу, а й спрямовує розвиток суспільства.

Проблема націоналізму та його теоретичних засад лежить в площині тих дослідницьких питань, якими цікавляться представники соціально-гуманітарних наук. Серед західних дослідників, внесок яких у дослідження націй і націоналізму є найвагомим – Ганс Кон, Карл Дойч, Г'ю Сетон-Вотсон, Бойд Шейфер, Джон Армстронг, Ентоні Сміт, Ернест Гелнер, Луї Снайдер, Бенедикт Андерсон, Лії Грінфельд.

В українській інтелектуальній традиції інтерес до проблем націй і націоналізму має досить поважну історію як у сфері ідеологічних розробок (Д.Донцов, В.Липинський, М.Сціборський, Ю.Липа, Ю.Вассян, Ю.Бойко та ін.), так і в наукових дослідженнях (О.Бочковський, В.Старосольський, І.Лисяк-Рудницький, М.Прокоп, Г.Касьянов та ін.). «Націоналізм» Дмитра Донцова, «Націократія» Миколи Сціборського та «Призначення України» Юрія Липи називають українською націоналістичною трилогією.

Головною в націоналізмі є ідея державності та незалежності, самостійності. Але держава – не самоціль, а форма й засіб організації повноцінного життя народу. Народ, у свою чергу, – це не тільки корінний етнос, а й усі етнічні меншини. І дійсний (а не змішаний із шовінізмом, з його переконанням щодо виключності та зверхності «своєї» зростаючої нації) націоналізм обстоює право на державність усіх (як корінних, так і некорінних) етнічних угруповань народу. Як слушно зазначав Микола Сціборський, український націоналізм розглядає націю як «найвищу органічну форму людського співжиття, що при всій своїй зрізничкованості має власний неповторний внутрішній і духовний зміст, творений від віків на підставі природних властивостей даної людської спільноти, її моральної єдності та устремління здійснювати свої власні історичні завдання» [11, с.67].

Коли мета перетворення певного народу на державну націю вже досягнута, націоналізм тим самим остаточно виконує свою історично-конструктивну роль і від нього має залишитися лише патріотизм. Питання патріотичного виховання молодого покоління (адже саме від молоді більшою мірою залежить розвиток соціуму) тісно пов'язане з розвитком націоналізму. Аби зберегти свою національну ідентичність, що повинна вивчати дитина, перебуваючи в дитячому садку, за шкільною партою, які зразки має наслідувати молодь? Як виховати молоду людину, яка би прагнула і мала бажання і здатність (можливості) змінювати своє життя, відчуваючи сили для боротьби за існування і визначення власної нації?

Сьогодні в українському суспільстві спостерігається втрата інтересу молоді до навчання, пасивність, байдужість. Щодо цих проблем, майже за століття ситуація не змінилася – 1905 року «Одвертим листом до галицької української молоді» Іван Франко звернувся до молоді, до галицького студентського середовища, маючи глибоке переконання, що тільки нове покоління зможе змінити ситуацію в українській патріотичній громаді – аморфній, безвольній і дезорієнтованій космополітичними ідеологіями соціалізму та лібералізму. «Ви, молоді приятелі, що з зацікавленням читаете новини з Росії, чи подумали Ви про значення тих подій для нашої нації, для нас усіх, для кожного з нас особисто? Адже ж всевітня історія не історія героїв, а історія масових рухів і перемін; а ми ж кождий особисто хіба не часть тої маси, яка сими подіями покликана до руху та переміни? Чи подумали Ви над сим, куди можуть понести нас ті рухи, якою дуною в особистім житті кожного з нас можуть відбитися ті переміни і які обов'язки на кожного з нас накладає теперішня хвиля? Мені здається, що як люди, обдаровані свідомістю і даром думки, ми всі повинні про се думати, думати більше й інтенсивніше, ніж про все інше, що нас цікавило досі. Бо приходить велика доба, і горе нам, горе нашій нації, коли велика доба застане нас малими і неприготованими!» [14, с.568].

Зважаючи на це, думається, що наразі ідея націоналізму як засіб лікування означених нами вище суспільних хвороб є надзвичайно актуальною. Адже маючи незалежну Україну сьогодні, необхідно пам'ятати слова В'ячеслава Чорновола: «Дай, Боже, нам любити Україну понад усе сьогодні – маючи, щоб не довелося гірко любити її, втративши. Настав час великого вибору: або єдність і перемога та шлях до світла, або поразка, ганьба і знову довга дорога до волі» [7].

Досягнути великих цілей можна тільки за умов повного підпорядкування фізичних та інтелектуальних сил. Повна самовідданість справі можлива, коли мета вироблена власним світоглядом, бажана людині і не суперечить її моральним переконанням. Цілеспрямованість інтелектуальних сил і моральність мети наповнюються змістом лише завдяки волі, її активному виявленню. Маємо багатьох патріотів, які чудово розуміють проблеми нашої державності і необхідність боротьби із загрозами їй, але їм бракує волі мобілізувати свої здібності до необхідної праці. Одразу спадають на згадку поезії «На печі», «Патріотів», «Патріота Іван» Володимира Самійленка: «Ще стоїть Україна! / Не вмерла вона / І вмирати не має охоти. / Кожна піч українська – фортеця міцна, / Там на чагах лежать патріоти».

Людська воля – це сила свідомої обдуманної дії; це здатність (дар) за допомогою якої мислячий розум обирає дії для досягнення своїх цілей, та керує зусиллями у виконанні своїх прагнень [3]. Що більша мета, то сильнішої волі вона потребує. За вольовими показниками люди знаходяться на різних щаблях: коли людина не має амбіцій, ні на що не претендує і пливе за течією, вона виявляє мінімальну силу волі, і навпаки, люди, що перебувають на вершечку вольової драбини, спроможні витримувати неймовірні тортури аж до того, що вмирають не зламавшись, не поступившись ідеалами. Сила волі визначається, по-перше, розумовим усвідомленням важливості, справедливості і моральності мети та почуттям особистої відповідальності за спільну справу, по-друге, природною силою психічної конструкції людини, її характером. Перше піддається вихованню, гартуванню, удосконаленню, друге майже невіддільне змінан. У Лесі Українці:

«Не раз мій голос дико залуна, / Немов серед безлюдної пустині, / І я подумую, що в світі все мана / І на землі нігде нема святині. / <...> я знаю се і жду страшних ночей, / І жду, що серед них вогонь той загориться, / Де жевріє залізо для мечей, / Гартується ясна і тверда криця. / Коли я крицею зроблюсь на тім вогні, / Скажіть тоді: нова людина народилась; / А як зломлюсь, не плачте по мені! / Пожалуйте, чому раніше не зломилась!» [13, с.45].

В основі української духовності лежить мужнє й активне сприйняття життя. Українську духовну особистість визначає виразний і сильний бойовий інстинкт. Войовничість в українській свідомості творить невід'ємну рису й одну з основ національного світогляду, яка давала народові міць і певність себе на своєму історичному шляху.

Варто згадати тих, хто не зломився – представників провідної верстви української нації – наших шістдесятників, які виступали на захист національної мови і культури,

свободи художньої творчості. Основу руху шістдесятників склали письменники і поети Микола Вінграновський, Василь Симоненко, Василь Стус, Ліна Костенко, Євген Гуцало, художники Алла Горська, Віктор Зарецький, літературні критики Іван Дзуба, Євген Сверстюк, режисер Лесь Танюк, кінорежисери Сергій Параджанов, Юрій Іллєнко, перекладачі Григорій Кочур, Микола Лукаш та інші. Шістдесятники протиставляли себе офіційному догматизмові, сповідували свободу творчого самовираження, культурний плюралізм, пріоритет загальнолюдських цінностей над класовими. Підставою світогляду таких людей є енергетична мотивація волі. Це творці, впевнені у тому, що «вічний шал творчості обертає нудний світ в хаос, а з хаосу створює новий всесвіт» (Д. Донцов). Для них метою вольового зусилля є не максимум почуття задоволення, а нормальне виявлення життєвої активності, життєвої енергії. Приналежність до цієї верстви зумовлюється не класовими й становими ознаками, а лише національною посвятою, здоровим духом, твердою волею, творчими властивостями і активністю її представників.

Що більшою і яскравішою є мета, то легше досягнути найбільшого зосередження всієї психічної енергії в одному напруженому промені. Таким чином національний дух (як первинна сила, що спричиняє рух і розвиток, притаманна всьому живому, а у деяких культурах – і неживому) поглиблює національну свідомість до інтуїтивного відчуття правильності (і правоти) свого національного шляху, виробляє психічну установку і спрямовує сконцентровану волю на втілення в життя великої національної ідеї. «Не самі матеріальні підвалини існування, лише насамперед дух і воля нації постійно проявлювані в її творчості й змаганнях, є підставовими чинниками її життя й сили, надаючи їй питоменний, відмінний від інших націй, зміст і характер. Отже націоналістичне розуміння нації (у відмінність до ідеологій демократів, соціалістів і комуністів) ґрунтується на спирітуально-волюнтаристичному світогляді, себто такому, що головними підставами й двигунами життя нації уважає її дух (ідеї) і волю до творчості та боротьби», – писав Микола Сціборський [1, с. 67].

Отже, воля і дух є найголовнішими складовими українського національного світогляду. Чи не ці енергетичні чинники спричинили появу на українській землі такого феномену як характерники? Козак–характерник, галдівник («галдувати» – чаклувати) або заморочник (вмів напускати «морок» – туман, сон) – назва віщуна, чаклуна на Запорозькій Січі, який був розумним і багато чого знав, мав лицарське сумління і добросердя, вмів ворожити, лікував поранених козаків, опікувався їх фізичною та психічною підготовкою, про що існує ряд історичних свідчень очевидців, народних легенд та переказів. Найвідомішим козаком–характерником називають Мамаю – ідеалізований образ козака–мандрівника, воїна, мудреця, казкаря і характерника в одній особі. Також, за переказами, майже всі козацькі гетьмани, кошові отамани і відомі полковники були характерниками. Серед них – Дмитро Байда–Вишневецький, Іван Підкова, Самійло Кішка, Северин Наливайко, Петро Сагайдачний, Максим Кривоніс, Іван Богун, Данило Нечай і найбільший характерник з них – Іван Сірко. За час свого отаманування – з 1659 по 1680 роки – Сірко брав участь у 55 битвах (не рахуючи безлічі дрібних сутичок з ворогами, не занесених до літописів) і скрізь виходив переможцем. Козаки вірили, що він знає наперед про те, хто з ним збирається воювати. Під час бою міг перекинутися на хорта, вовка чи шуліку або заклисти вороже військо. Турецький султан видав фірман (указ) про моління в мечетях на загибель Сірка. Цей вільний дух козацтва настрашив багатьох загарбників, що прийшли на українську землю. Існує легенда, що козаки п'ять років не ховали Сірка після його смерті, возили його тіло із собою у походи і були переконані, що він і мертвий наводить страх на ворогів і допомагає здобувати перемогу. А згодом – відрізали його праву руку, з нею ходили на війну і за необхідності виставляли її наперед, приказуючи: «Стій, душа й рука Сіркові з нами!» [15].

В історичній минувшині черпає силу націоналізм, вважає Ентоні Сміт (його праця «Нації та націоналізм у глобальну епоху»), аналізуючи процес його відродження. Авторова аргументація полягає в тому, що націоналістична ідеологія може пустити корені в конкретний ґрунт, тільки якщо вона зачіпає народну струну, її підхоплюють, а вона надиhaє певні соціальні групи й верстви.

Дозволяючи собі припущення, що після земного буття людини (вольової, сильною духом), її енергія, незломний дух залишаються в цьому, земному світі. Адже енергія (від гр. *energeia* – діяльність) має подвійний прояв – як загальна міра різних видів руху і взаємодії, тобто фізична енергія, і як діяльна сила людини, її наполегливість, рішучість у досягненні поставленої мети, тобто людська енергія, що об'єктивується як у Всесвіт, так і в іншу людину. Енергія відіграє роль посередника у взаємодії матеріального та духовного світів. П'єр Шарден в роботі «Феномен людини» писав: «Поza сумнівом, матеріальна й духовна енергія чимось пов'язані між собою і продовжують одна одну. В самій основі якимось чином повинна існувати й діяти у світі єдина енергія. І перше, що спадає на думку, – це уявити собі «душу» як фокус перетворення, в якому сходяться через різні канали природи, зосереджуються потужності тіл, для того, щоб тут сублімуватися в красу та істину»[16,с.60]. Синтез фізичної і духовної енергії створює нову реальність – соціальний світ.

Активність, максималізм, здоровий глузд, любов до свого, нетерпимість до ворожого – це підстави ідеології націоналізму. За думкою Д.Донцова, мораль активності, апологію афекту вперше внесла до українського націоналізму поезія Лесі Українки. Роздвоєні душі її сучасників шукали виправдання та порятунку в інтернаціональній ідеї, в «законі», у формах людського генія, в «інтересах культури», у вимогах педагогіки, навіть у «добре зрозумілих» інтересах переможців. Поети – в ідеалі «правди і справедливості», в «щасті всіх», що можливе лише у визволеній нації. Для Лесі Українки нація повинна жити не для того, що се потрібно для якоїсь вищої цілі, а для того, що вона так хоче – і більше ні для чого[5,с.67].

Утопісти та мрійники вчили і вчать роздумувати й порівнювати утопію з дійсністю, Леся Українка ж, забуваючи рефлексію, вчила бажати волі, хотіти свободи і активно діяти: «Над давнім лихом України / Жалкуєм–тужим в кожний час, / з плачем ждемо тієї години, / Коли спадуть кайдани з нас. / <.> Нащо даремні скорботи? / Назад нема нам вороття! / Берімось краще до роботи, / Змагаймося за нове життя!»[13,с.21].

Цим заклдала в світогляд українців волонтаристичну рису, що є ознакою модерного націоналізму. Викресана немов з бронзи, національна ідеологія Лесі Українки була чимось зовсім новим – замість пацифізму вона сповідувала ідею войовничого націоналізму, що був для неї ціллію в собі, не шукаючи виправдання ні в інтересах «поступу», ні «загалу», ні в «щасті» на цьому чи на тому світі. Замість раціоналізму і утопізму, що відумував «кращі ідеали», – волонтаризм. Поширеному в нашій поезії почуттю жалю протиставляє ніщівське «Werdet hart!» (Станьте твердими!), еволюції – революцію. Її ідеї були адресовані не світові сучасників, а світові нащадків. Її люди були не святими, а героями. В її розумінні націоналізму були присутні ірраціональні складові – воля і дух, апофеоз нестримного пориву, цього вічного запалу життя (за А.Бергсоном).

Вияву українського націоналізму страшенно боялися і продовжують боятися ті, хто розглядав і розглядає Україну лише як ресурс, полігон і не більше. Ось як це ілюструє Василь Шкляр в своєму культовому романі «Чорний ворон», цитуючи «Інструкцію агітаторам–комуністам на Україні»: «Вы должны помнить, что коммуны, чрезвычайку, продовольственные отряды, комиссаров–евреев украинский крестьянин возненавидел до глубины души. В нем проснулся спавший сотни лет вольный дух запорожского казачества и гайдамаков. Это страшный дух, который кипит, бурлит, как Днепр на порогах, и заставляет украинцев творить чудеса храбрости. Это тот самый дух вольности, который давал им нечеловеческую силу в течение сотен лет воевать против своих угнетателей – поляков, русских, татар и турок...»[17,с.26].

В «обранні засобів визволення Української Нації, націоналізм не обмежує себе ніякими «загальнолюдськими» приписами «справедливості», милосердя й гуманізму, уважаючи, що вони можливі до здійснення тільки в умовах взаємності. Натомість, прийняті абсолютно й застосовані до ворогів – вони часто стають джерелом внутрішнього розкладу й причиною національної поразки. Все те добре, що добре для блага, сили й розвитку моєї нації; все те зле, що цю силу й розвиток послаблює – це основна заповідь ідеології українського націоналізму»[11,с.70].

Завершуючи рефлексії з приводу феномену українського націоналізму в сучасних умовах, визначення місця і ролі в його світогляді таких понять і явищ як «дух» і «воля», доходимо висновку про необхідність в умовах сьогодення мобілізації творчого духу і діючої волі нації, які вважаємо шляхами в прийдешність.

Список використаних джерел

1. Бабич Василь. Огляд сучасних націоналістичних партій Європи [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://h.ua/story/339626/>
2. «Вихор» Максим. Націоналізм – молодість Європи [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://narodna.pravda.com.ua/foreign/49451697a05e9/>
3. Воля [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. / Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Воля>
4. Гелнер Е. Нації та націоналізм; Націоналізм: Пер. з англ. – К.: Таксон, 2003. – 300с. – (Ex professo). – Бібліогр.: с. 191–192. Ernest Gellner. Nations and nationalism. Nationalism. [Геллнер, Геллнер].
5. Донцов Дмитро. Літературна есеїстика. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2009. – 688с. – (Серія «Вісниківська бібліотека»).
6. Дух [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. / Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Дух>
7. Іжик Ольга. В'ячеслав Чорновіл: «Дай Боже нам любити Україну понад усе сьогодні» (вибірка цитат з праць, інтерв'ю, виступів) 11/08/2011 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://interviewer.com.ua/life-position/vyacheslav-chornovil/>
8. Лук'яненко Левко. Національна ідея і національна воля. – К.: МАУП, 2003. – 296с.
9. Націоналізм [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. / Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Націоналізм>
10. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 320с. – (Серія «Зміна парадигми»; Вип. 11).
11. Сціборський М. Націократія. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. – 112с.
12. Труфан Михайло. Дещо про націоналізм. Теорія і практика / Урок ідеології/ Європейська Галичина [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://eurogukh-if.org.ua>.
13. Українка Леся. Усі твори в одному томі / В.Т.Бусел (уклад.), М.І.Литвинець (передм.). – К.; Ірпінь: Перун, 2008. – 1376с.
14. Франко І. Вибрані твори: В 3-х т. / Іван Франко. Т. 3: Літературознавство, публіцистика. – [2-е вид., доп.]. – Дрогобич: Коло, 2005. – 690с.
15. Характерник [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. / Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Характерник>
16. Шарден Пьер Тейяр де. Феномен человека / Н. А. Садовский (пер. с фр.), А. С. Раутиан (предисл. и прим.). – М.: Устойчивый мир, 2001. – 231с.
17. Шкляр В. Чорний ворон / Василь Шкляр. – К.: «Ярославів Вал», 2009. – 356с.

Халамендик В.Б. Дух и воля в мировоззрении украинского национализма

Дух и волю к творчеству и борьбе представлено главными составляющими мировоззрения украинского национализма. Сделано ударение на необходимости мобилизации творческого духа и действующей воли нации в современных условиях.

Ключевые слова: дух, воля, национализм, мировоззрение, творчество, выбор, ответственность.

Halamendyk, V.B. The spirit and the will in the world outlook of Ukrainian nationalism

The spirit and the will to creativity and fight are presented as the main components of world outlook of Ukrainian nationalism. The need to mobilize the creative spirit and the current will of the nation in modern conditions is stressed.

Key words: spirit, will, nationalism, world outlook, creativity, choice, responsibility.